

14. Шаров С.В., Хромишев О.В. Аналіз можливостей інструментальних засобів для роботи з СУБД MySQL. *Інформаційні технології проектування*: зб. наук. пр. магістрантів та студентів. 2014. С. 102–107.
15. Шаров С., Шарова Т. Формування індивідуальної освітньої траєкторії студента засобами інформаційної системи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогіка. 2017. № 2. С. 149–154.

Шарова Т.М.

*доктор філологічних наук,
професор кафедри суспільно-гуманітарних наук
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

ОСВІТНІЙ ПОРТАЛ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті подано огляд Освітнього порталу ТДАТУ імені Дмитра Моторного для роботи в дистанційній формі. Вказано на функціональні можливості викладача як користувача Освітнього порталу. Акцентовано увагу на тому, що науково-педагогічні працівники систематично оновлюють освітній контент, можуть користуватися електронним журналом та експортувати оцінки.*

***Ключові слова:** дистанційне навчання, Освітній портал, здобувачі вищої освіти, науково-педагогічні працівники, вища освіта, експорт оцінок.*

***Sharova T. Educational portal as an effective means of providing distance education for acquisitioners of higher education.** The article provides an overview of the Educational Portal of Dmytro Motorny TDAU for remote work. The functional capabilities of the teacher as a user of the Educational Portal are indicated. Attention is focused on the fact that scientific and pedagogical workers systematically update educational content, can use the electronic journal and export evaluations.*

Keywords: *distance learning, Educational portal, higher education applicants, scientific and pedagogical workers, higher education, export of grades.*

В умовах воєнного стану на початку навчального 2022-2023 н.р. МОН України було прийнято рішення розпочинати освітній процес в різних регіонах країни, орієнтуючись на безпекову ситуацію певних територій. Враховуючи той факт, що ТДАТУ імені Дмитра Моторного змушений був переєструватися в м. Запоріжжя, а на прифронтовій території очне навчання не можливе, освітній процес для здобувачів вищої освіти розпочнеться в 2022-2023 н.р. в дистанційному форматі.

Питаннями дистанційного та змішаного навчання нині займається багато науковців. Т. Мурашенко вказує на місце в системі дистанційного навчання самостійній роботі студентів [7], методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти представлено в роботах О. Коротун [3], Ю. Тріус та І. Герасименко досліджують питання комбінованого навчання як інноваційну освітню технологію у вищій школі [6], реалізація дистанційної форми навчання засобами платформи Moodle представлена у дослідженнях сучасних вчених О. Павленко, С. Шаров [4] та ін., аспекти змішаного навчання подано у дослідженні С. Шарова, Г. Гладких, Т. Шарової [8]. Дослідники В. Вишнівський, М. Гніденко, Г. Гайдур, О. Ільїн вивчають питання організації дистанційного навчання в аспекті створення онлайн курсів [2], а Г. Ткачук представляє теоретичні аспекти та стан впровадження змішаного навчання у закладах вищої освіти України [5], О. Бодик досліджує аспекти реалізації дистанційної освіти для широкого кола студентів [1]. Однак, на сьогодні означене питання потребує додаткового вивчення, оскільки маємо тривале навчання в системі дистанційного навчання в вищій школі.

У науковому дослідженні беремо за основу Освітній портал Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного, що є ефективним засобом забезпечення дистанційного навчання здобувачів вищої освіти. На Освітньому порталі маємо функціонал для збереження якості освітнього процесу у вищій школі та можливості здобувати освіту в умовах воєнного стану в Україні.

Здобувачі вищої освіти ТДАТУ можуть працювати на Освітньому порталі, маючи перед собою усі курси, які викладаються НПП у поточному семестрі. Слід акцентувати увагу на тому, що здобувачі вищої освіти старших курсів можуть вільно користуватися Освітнім порталом, розуміючи його функціонал та можливості. Для студентів I курсу бакалаврату та ІМ магістерського курсів на початку навчального року, після офіційного зарахування, Навчально-науковим центром будуть проведені семінари, з метою роз'яснювальної роботи та використання Освітнього порталу.

Аналогічна система з викладачами: науково-педагогічні працівники, які вже раніше працювали на Освітньому порталі, до початку навчального семестру повинні оновити зміст курсів, з урахуванням діючого положення про ЕНМК. Викладачі, які тільки влаштувались на роботу до ТДАТУ, мають можливість на початковому етапі роботи в університеті ознайомитись із «Довідником користувача», до стане в нагоді навіть згодом під час систематичного оновлення Освітнього порталу.

Усі користувачі можуть працювати на Освітньому порталі, за умови наявності в них корпоративної пошти в домені tsatu.edu.ua. Авторизувавшись під власним обліковим записом, студенти та викладачі автоматично потрапляють на свою електронну сторінку. Завантаження навчального матеріалу відбувається досить легко, за умови попередньо підготовлених лекцій, практичних та лабораторних занять, контрольних питань та тестів. Додаючи певні ресурси на Освітній портал важливим моментом є той факт, аби правильно їх називати, що дозволить викладачеві систематизувати матеріал, а студентів розібратися в документах курсу. Слід акцентувати увагу на тому, що завантажувати документи на Освітній портал можна у будь-якому форматі. Однак, фахівці рекомендують завантажувати pdf, що дозволить зберегти форматування в документі та не втратити ілюстрації, схеми, таблиці тощо.

На головній сторінці освітнього порталу, студенти мають можливість обрати свій факультет, свою спеціальність та побачити перелік курсів, що будуть ними вивчатися у поточному семестрі. При чому, це стосується окремо студентів бакалаврату та здобувачів освіти

другого (магістерського) рівня. Зовнішній вигляд головної сторінки Освітнього порталу представлено на рисунку (рис. 1).

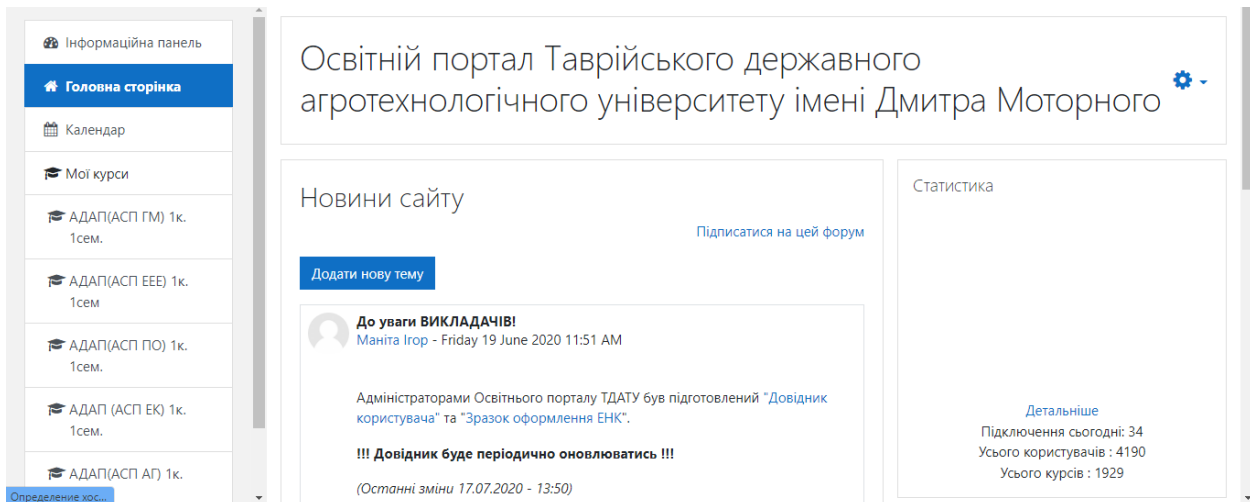

Рис. 1. Головна сторінка Освітнього порталу

На власній сторінці викладач може бачити лише ті курси, які додані адміністратором університету за попереднім погодженням із завідувачем кафедри відповідно до реєстру дисциплін. По можливості працює функціонал редактора курсів: редагувати, фільтрувати, редагувати параметри, створити резервну копію, відновити, або переглянути докладніше різні поля на Освітньому порталі. Натискаючи на дисципліну, яка є в електронному кабінеті викладача, можна додавати лекції, практичні зняття, лабораторні роботи, тестові питання тощо (рис. 2).

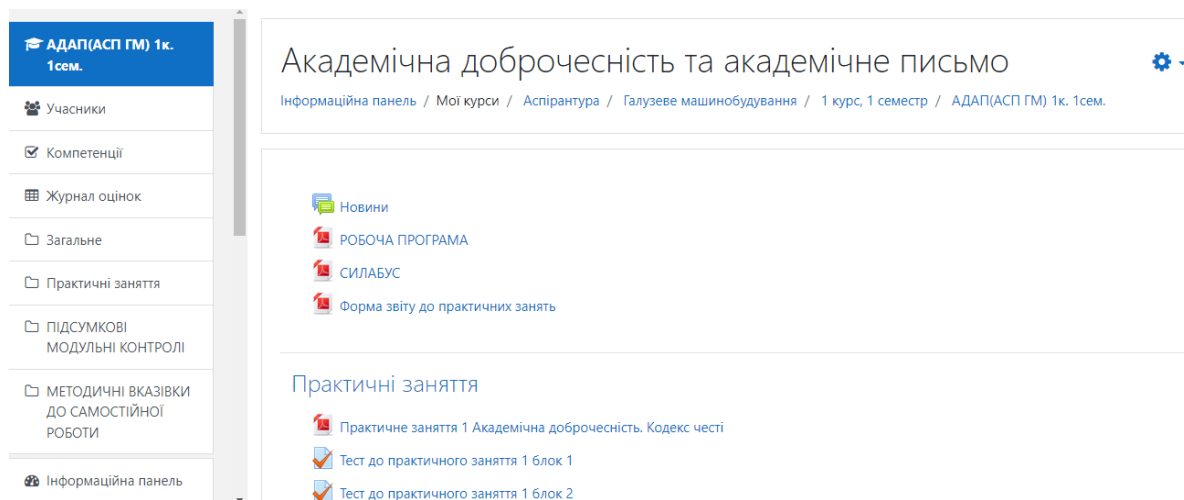

Рис. 2. Вигляд навчального курсу на Освітньому порталі

Викладач, маючи доступ до власного електронного кабінету має можливість налаштувань тих предметів, які передбачені навчальним планом, освітньо-професійного програмою для здобувачів вищої освіти. Так, наприклад, якщо викладач має на меті поступово подавати навчальний матеріал студентам, то в такому випадку він може поставити певні обмеження на освітній контент. Це унеможливить доступ здобувачів освіти до різних видів робіт якщо ними ще не пройдений тестовий контроль за результати лекційного матеріалу.

З одного боку така обмеженість суттєво систематизує студентів в навчанні та дозволяє поетапно складати тести, вивчати лекційний та практичний матеріал, таким чином опановуючи певними знаннями, що знадобляться під час складання іспиту. Окрім обмежень за певними видами занять та їх послідовності, викладач може налаштувати часові межі ознайомлення із матеріалом. Це буде свідчити про можливість перегляду матеріалів здобувачем на Освітньому порталі тільки в певний час та термін.

З іншого боку така позиція під час дистанційного навчання демотивує студентів, оскільки вони за наявності вільного часу можуть значно швидше пройти всі теми навчального курсу. При наявності обмежень студенти втрачають можливість пройти курс далі, попередньо перед лекцією оглянувши весь контент навчального курсу. Обдаровані здобувачі вищої освіти, маючи високий початковий рівень, можуть навіть без перегляду лекційного матеріалу, пройти тестовий контроль на Освітньому порталі, а також скласти I ПМК та II ПМК у разі відсутності обмежень. Таким чином, дистанційна форма навчання виправдовує себе значною мірою, оскільки дозволяє:

- вчитися дистанційно;
- мати доступ до електронних форматів лекцій, практичних занять, лабораторних робіт;
- складати тести в комп'ютерному варіанті;
- спілкуватися на форумі з викладачами та одногрупниками;
- мати доступ до інформаційної сторінки, де відтворюються усі новини закладу вищої освіти;
- переглядати всі матеріали навчальних курсів усіх дисциплін.

На Освітньому порталі ТДАТУ імені Дмитра Моторного здобувачі освіти після додавання їх до певного факультету,

спеціальності, групи, мають змогу бачити в своєму електронному кабінеті дисципліни, які містять навчальний контент. Наявний в курсі контент можна переглянути, завантажити, скопіювати, роздрукувати. За умови завантаження навчального матеріалу на ПК, можна у майбутньому переглядати матеріали навіть без доступу в Інтернет. Особливо це важливо для тих здобувачів освіти, що знаходяться на тимчасово окупованих територіях України та не завжди мають доступ до Інтернету.

Викладач, зайшовши на Освітній портал, має змогу бачити користувачів, які разом із ним знаходяться на порталі та переглядають різноманітні курси. Така опція користується увагою як з боку студентів, та і зі сторони викладачів, оскільки одразу можна побачити кількість користувачів на порталі та виявити їх прізвища.

Окрім змістового наповнення, Освітній портал важливий іще з точки зору користувача через наявність в ньому учасників та журналу оцінок. Завантажені роботи здобувачів вищої освіти викладачі можуть перевіряти власноруч та ставити оцінки в електронний журнал. Слід акцентувати увагу на тому, що тести перевіряються автоматично, тому, ця форма роботи вважається на порталі об'єктивною, оскільки відсутній суб'єктивний вплив викладача на результат. Завантажені в систему роботи на перевірку, кожен викладач на своєму курсі бачить як неперевірену роботу і повинен оцінити її. Після виставлення оцінки, можна здійснити налаштування електронного журналу та одразу після виставлення оцінки, сповістити студента про отриманий результат. У випадку, якщо викладачеві не обов'язково сповіщати здобувача освіти про результат перевірки поточної роботи, то в налаштуваннях також це треба позначити.

Системно перевіряючи виконані роботи студентів, можна прослідкувати за тим, як наповнюється електронний журнал оцінками. В електронній формі викладач має змогу фільтрувати дані в журналі оцінок та здійснювати такі функції:

- перегляд оцінок;
- перегляд історії оцінок;
- переглянути загальні результати;
- формувати звіт за конкретною групою;
- сформувати звіт за окремим користувачем.

Спеціалісти радять систематично експортувати журнал оцінок на випадок втрати даних. Це можна робити і на Освітньому порталі в рубриці «Журнал оцінок» – «Експорт». Наголошуємо, що експорт оцінок може бути частковим або повним. Це залежить від бажання викладача експортувати оцінки з системи для подальшого їх використання. Здійснювати експорт даних можна у файлах різного розширення: xml, excel, txt, електронна таблиця open document. Здійснюючи в ручному режимі вибірку оцінок для включення, можна щоденно формувати звіти з якості навчального процесу здобувачів вищої освіти за спеціальностями, освітньо-професійною програмою, навчальними предметами (рис. 3).

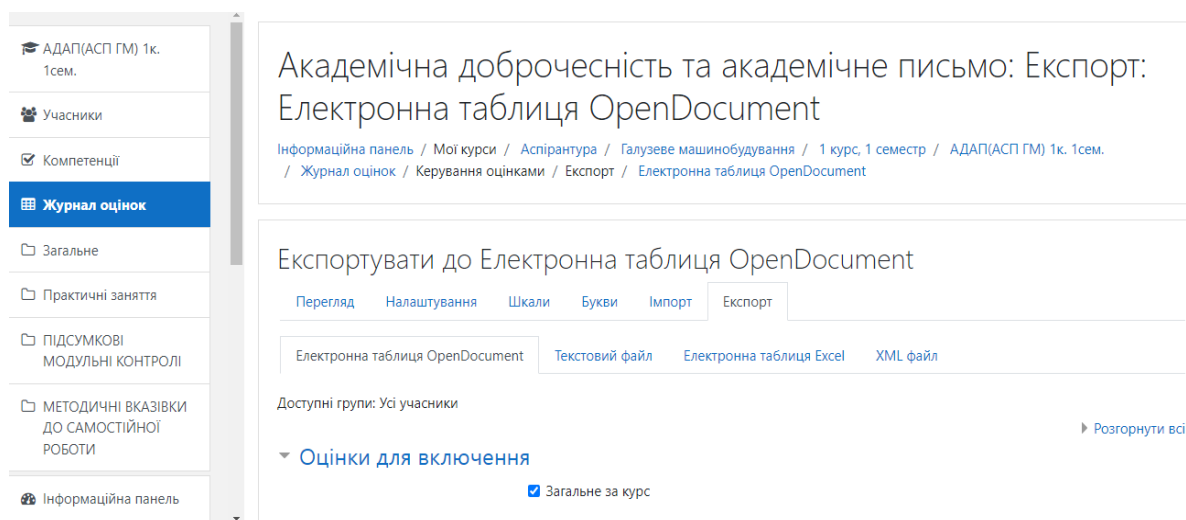

Рис. 3. Вигляд вікна для експорту оцінок здобувачів освіти

Працюючи на Освітньому порталі можна не лише переглядати матеріали, попередньо завантажені провідним викладачем в систему, а й спілкуватись на форумі, відправляти листи електронною поштою, а також завантажувати файли з метою їх подальшого друку.

Працюючи в дистанційному режимі, викладачі та студенти мають змогу чути один одного, оскільки Освітній портал є на допомогу студентам, а основне навчання відбувається в онлайн режимі за допомогою платформи ZOOM. Під час відео конференції викладач демонструє власний екран, пояснюючи матеріали, що завантажені на Освітньому порталі. У подальшому здобувач вищої освіти може самостійно опрацювати надані викладачем матеріали з курсу для додаткового опрацювання. Така робота на Освітньому порталі дозволяє

студентам тримати високий рівень знань, а викладачам за результати проведеного курсу мати гарні показники успішності здобувачів вищої освіти.

Література

1. Бодик О.П. Платформа MOODLE як інструмент реалізації дистанційного навчання у процесі підготовки майбутніх учителів іноземних мов. *Control Systems and Computers*. № 5-6. 2021. С. 72–87.
2. Вишнівський В.В., Гніденко М.П., Гайдур Г.І., Ільїн О.О. Організація дистанційного навчання. Створення електронних навчальних курсів та електронних тестів. Київ : ДУТ, 2014. 140 с.
3. Коротун О.В. Методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти. *Інформаційні технології в освіті*. 2016. Вип. 3. С. 117–129.
4. Павленко О.М., Шаров С.В., Москальова Л.Ю., Шарова Т.М., Коваленко А. С. Реалізація дистанційної форми навчання засобами платформи Moodle у процесі підготовки майбутніх філологів. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т. 7. № 3. С. 106–121.
5. Ткачук Г.В. Теоретичні аспекти та стан впровадження змішаного навчання у закладах вищої освіти України. *European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: Collective monograph. Volume 1*. Sandomierz: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2018. pp. 465–484.
6. Триус Ю.В., Герасименко І.В. Комбіноване навчання як інноваційна освітня технологія у вищій школі. *Теорія та методика електронного навчання* : зб. наук. праць. Випуск III. Кривий Ріг, 2012. С. 299–308.
7. Murashchenko T.V. Змішане та дистанційне навчання як спосіб доступу до якісної освіти. *Відкрите освітнє e-середовище сучасного університету*. 2017. № 3. С. 283–287.
8. Sharov S., Gladkykh H., Sharova T. Blended learning: modern educational trend in Ukraine. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 1(105). С. 295–305.